

ZESPÓŁ SZKÓŁ NR 69

## PRZYJAZNA SZKOŁA

Program pracy w oddziałach integracyjnych

Program opracowały:

Mirosława Pacuska  
Agata Samoraj

## WSTĘP

Integracja jest modelem oświaty, przeciwieństwem segregacji, alternatywą dla rozdziału szkolnictwa masowego od specjalnego i dzieci zdrowych od niepełnosprawnych. Kształcenie integracyjne stanowi wielką szansę wychowania nowego pokolenia, któremu obcy będzie lęk przed innością, tendencja do unifikacji postaw i przekonań, brak zrozumienia i poszanowania dla słabszych członków grup społecznych: dzieci, ludzi starszych, chorych i niepełnosprawnych.

Nasze doświadczenia oraz innych tego typu placówek potwierdzają korzyści płynące z integracji dla wszystkich uczestniczących w niej dzieci – zdrowych i niepełnosprawnych. Mała liczebność klasy oraz praca dwóch pedagogów na lekcji pozwalają na dokładne zdiagnozowanie przyczyn trudności w nauce szkolnej, jak również dają możliwość wzbogacenia przekazywanych treści programowych oraz dostosowywania ich do możliwości i potrzeb uczniów. W klasie integracyjnej można przezwyciężyć tak często obserwowane przejawy negatywnego zachowania społecznego: budowanie przyjaźni tylko między dobrymi uczniami, izolowanie słabszych.

Dzieci **sprawne** uczą się zachowań akceptujących specyfikę i odmiennosc dzieci niepełnosprawnych. Rozwijają poczucie zrozumienia źródeł takich zachowań. Czują się odpowiedzialne za swych niepełnosprawnych kolegów i starają się im pomagać. Przyjazny i spokojny klimat na lekcjach sprzyja osiągnięciu lepszych wyników w nauce przez wszystkich uczniów. Poprzez różnorodne formy zajęć dzieci uczą się samodzielności i współpracy. Doświadczają tego, że to nic złego czegoś nie umieć.

Dzięki skutecznej pomocy dzieci niepełnosprawne poznają uczucie satysfakcji z osiągnięć i są motywowane przychylnością swych rówieśników. Ich zdolności uaktywniają i rozwijają się wraz ze wzrostem akceptacji. Dzieci nabierają pewności siebie i czują się pełnowartościowymi członkami społeczności szkolnej. Ich stosunek do własnej niepełnosprawności przybiera inny wymiar – uczą się ją akceptować i żyć z nią. Obcując z dziećmi zdrowymi, dzieci niepełnosprawne uczą się przez obserwację. Pobudzone są do wyrażania swych poglądów, czasem w sposób nieświadomy kształtują swe postawy. Uczą się współuczestniczyć w pracach grupy. Nie stoją na uboczu i nie czują się odrzucone, lecz mają bezpośredni kontakt z innymi uczniami. Aktywność dzieci zdrowych, ich spontaniczność, mobilizuje dzieci niepełnosprawne do pracy na lekcji i po zajęciach. Jest to najlepszy czynnik stymulujący rozwój każdego dziecka niepełnosprawnego. W klasie integracyjnej żaden uczeń nie musi się obawiać, że z powodu określonych braków zostanie wyłączony z grupy lub będzie nieakceptowany. Zdrowe dzieci przekonują się przy tym, że zdolności czy sprawności nie są ważne przy ocenianiu wartości człowieka.

Ideę integracji w naszej szkole realizujemy od 1991 r. Na każdym poziomie nauczania funkcjonują zwykle 2 klasy, w których obok uczniów zdrowych uczą się uczniowie niepełnosprawni.

Wieloletnie doświadczenia w prowadzeniu tego typu oddziałów, wyspecjalizowana i kreatywna kadra, chęć stałego podnoszenia swoich kwalifikacji i dzielenia się swoją wiedzą oraz wdrażanie różnorodnych, innowacyjnych pomysłów i rozwiązań sprawiają, że nasza Szkoła jest liderem wśród stołecznych placówek integracyjnych.

## **ROZDZIAŁ I**

### **ZASADY TWORZENIA I FUNKCJONOWANIA ODDZIAŁÓW INTEGRACYJNYCH**

Zasady tworzenia i funkcjonowania oddziałów integracyjnych działających w Zespole Szkół Nr 69 regulują przepisy zawarte w obowiązujących aktach prawa oświatowego.

Oddziały integracyjne tworzone są zgodnie z Rozporządzenie MENiS z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół.

Na każdym poziomie funkcjonuje jedna lub dwie klasy integracyjne w zależności od potrzeb środowiska i możliwości lokalowych. Jednocześnie zakładamy istnienie przynajmniej jednej klasy, w której nie ma dzieci niepełnosprawnych.

Liczba uczniów w oddziale integracyjnym wynosi od 15 do 20, w tym od 3 do 5 uczniów niepełnosprawnych.

Szkoła zapewnia odpowiednie wyposażenie i oprzyrządowanie stanowiska pracy ucznia.

### **OGÓLNE ZASADY PRZYJMOWANIA DZIECI NIEPEŁNOSPRAWNYCH DO KLAS INTEGRACYJNYCH**

Zgodnie z Rozporządzenie MEN z dnia 17 listopada 2010 w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych szkoła przyjmuje i organizuje kształcenie oraz wychowanie dla uczniów:

- niesłyszących, słabosłyszących,
- niewidomych, słabowidzących,
- z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją,
- z upośledzeniem umysłowym,
- z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera
- z niepełnosprawnościami sprzężonymi,

oraz dla uczniów

niedostosowanych społecznie i  
zagrożonych niedostosowaniem społecznym.

Niepełnosprawni kandydaci ubiegający się o przyjęcie do oddziału integracyjnego muszą posiadać aktualne orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane przez Zespół Orzekający działający przy poradni psychologiczno- pedagogicznej.

## **ZASADY REKRUTACJI DO ODDZIAŁÓW INTEGRACYJNYCH W ZESPOLE SZKÓŁ NR 69 W WARSZAWIE.**

Do klasy integracyjnej przyjmowane są dzieci zamieszkałe w obwodzie szkoły, a w przypadku, gdy szkoła dysponuje wolnymi miejscami, dzieci spoza obwodu.

Do oddziałów integracyjnych przyjmowani są uczniowie pełnosprawni na ogólnych zasadach rekrutacji obowiązujących w stołecznych szkołach.

Uczniowie pełnosprawni w klasie integracyjnej powinni prezentować dobry i bardzo dobry poziom umysłowy i społeczny:

- a) prawidłowy rozwój intelektualny (bez globalnego opóźnienia i bez fragmentarycznych deficytów),
- b) zrównoważenie emocjonalnie (wykluczona skłonność do agresji),
- c) prawidłowe relacje społeczne (dziecko potrafi współpracować z innymi dziećmi oraz dorosłymi, podejmuje i realizuje zadania grupowe).

Do oddziałów integracyjnych przyjmowani są uczniowie niepełnosprawni na podstawie aktualnego orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego.

Rodzice lub opiekunowie niepełnosprawnego kandydata składają w sekretariacie szkoły, w terminie określonym w harmonogramie postępowania rekrutacyjnego do szkół podstawowych/ gimnazjów, ogłoszonym na dany rok szkolny przez Biuro Edukacji m. st. Warszawa, następujące dokumenty:

- wniosek o przyjęcie dziecka do klasy integracyjnej
- kopię aktualnego orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego (potwierdzoną za zgodność oryginałem)
- kopie zaświadczeń ze specjalistycznych placówek służby zdrowia, pod których opieką pozostaje dziecko (jeśli posiada),
- kopie opinii psychologiczno- pedagogicznych (jeśli posiada),

Naboru uczniów do oddziałów integracyjnych dokonuje - powołana przez dyrektora - Komisja Rekrutacyjna.

W skład Szkolnej Komisji Rekrutacyjnej wchodzi:

- wicedyrektor szkoły
- psycholog szkolny,
- rehabilitant szkolny,
- nauczyciel wspomagający, który będzie pracował w klasie integracyjnej.

Dobór uczniów do klasy integracyjnej nie jest przypadkowy. Odbywa się w wyniku postępowania kwalifikacyjnego, które obejmuje: dogłębną analizę dokumentacji dziecka niepełnosprawnego oraz spotkania kandydata i jego rodziców z psychologiem, logopedą, rehabilitantem i nauczycielem wspomagającym.

Celem postępowania kwalifikacyjnego jest określenie potrzeb edukacyjnych i rewalidacyjnych kandydatów, a także ukształtowanie grupy klasowej tak, aby każdy uczeń miał stworzone warunki optymalnego rozwoju. Właściwy dobór dzieci do klasy integracyjnej jest jednym z podstawowych warunków prawidłowego funkcjonowania tego typu oddziałów.

Przypadkowość w tym zakresie mogłaby znacznie utrudniać, wręcz uniemożliwiać, efektywny proces dydaktyczno – wychowawczy.

Komisja podejmując decyzję, bierze pod uwagę możliwości placówki, specyfikę niepełnosprawności dzieci, kwalifikacje kadry, oczekiwania i potrzeby rodziców.

Decyzję o przyjęciu dziecka do klasy integracyjnej podejmuje się do dnia określonego w harmonogramie postępowania rekrutacyjnego do szkół podstawowych/ gimnazjów, ogłoszonym na dany rok szkolny przez Biuro Edukacji m. st. Warszawa.

Niepełnosprawni kandydaci, którzy ubiegają się o przyjęcie do klasy integracyjnej w trakcie trwania roku szkolnego (lub do klasy programowo wyższej niż pierwsza) podlegają takiej samej procedurze kwalifikacyjnej.

## **RODZIAŁ II**

### **OGÓLNE ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE**

Program pracy klasy integracyjnej oparty jest na szkolnym zestawie programów. W każdej klasie pracuje nauczyciel przedmiotu i nauczyciel wspomagający (nauczyciel posiadający kwalifikacje z zakresu pedagogiki specjalnej). Współorganizują oni proces kształcenia integracyjnego.

Wszystkimi dziećmi wymagającymi dodatkowej pomocy zajmują się ponadto: logopeda, terapeuta pedagogiczny, rehabilitant, psycholog, pedagog szkolny i terapeuci (motoryki małej, integracji sensorycznej-SI, specjalista terapii matematycznej). Prowadzą oni zajęcia wspomagające wynikające z zaleceń zawartych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego oraz obserwacji pochodzących z wielospecjalistycznej oceny funkcjonowania ucznia.

Wszyscy uczniowie realizują wspólne treści zawarte w podstawie programowej kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół. Zakres metod i form pracy jest dostosowywany do możliwości i potrzeb uczniów.

Uczniowie niepełnosprawni pracują w oparciu o indywidualny program edukacyjno-terapeutyczny (IPET) dla nich stworzony. Uwzględnia on zalecenia zawarte w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego, wyniki wielospecjalistycznej oceny funkcjonowania ucznia oraz obserwację nauczycieli i specjalistów.

IPET określa jak dostosować wymagania edukacyjne do możliwości i potrzeb danego ucznia. Zawiera również programy zajęć wspomagających, którymi objęty jest uczeń. Wskazuje formy pomocy i współpracy z rodzicami ucznia oraz instytucjami działającymi na rzecz pomocy dziecku.

Uczniowie niepełnosprawni posiadający normę intelektualną realizują wspólnie z klasą jednolite programy nauczania. Ich modyfikacja polega na dostosowaniu form i metod pracy na lekcji. Treści programowe nie ulegają zmianie czy eliminacji.

Uczniowie z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim realizują indywidualne programy nauczania dostosowane do ich potrzeb i możliwości (stworzone na bazie tej samej podstawy programowej).

Uczniowie z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym realizują indywidualne programy nauczania tworzone w oparciu o Podstawę programową kształcenia ogólnego dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym i znacznym.

Główną zasadą pracy na lekcjach w klasie integracyjnej jest jej szeroko pojęta indywidualizacja, która zapewnia wszystkim uczniom wszechstronny rozwój na miarę własnych możliwości.

Założeniem programu jest teoria „wspólnej swoistej problematyki” rewalidacji, tak bliska idei integracji, która stwierdza, że:

- osoby pełnosprawne i niepełnosprawne łączą wspólne cechy, stanowiące podstawę ich osobowości;
- bez względu na rodzaj niepełnosprawności osoby nią dotknięte, mają te same potrzeby osiągania określonych celów (w tym i społecznych), życia w grupie, optymalnej niezależności w życiu codziennym, w pracy;
- niepełnosprawność modyfikuje sposoby zaspakajania tych potrzeb, ale nie pozbawia ich jednostki;
- dzieci reagują na swoją niesprawność w sposób analogiczny do reakcji wywołanych przez stres lub innego rodzaju sytuacje trudne.

## **ROZDZIAŁ III**

### **ORGANIZOWANIE PROCESU DYDAKTYCZNEGO**

Konstrukcja prowadzonych lekcji generalnie nie różni się od konstrukcji typowych lekcji prowadzonych w klasach ogólnodostępnych.

Praca w oddziałach integracyjnych bazuje na wszystkich formach organizacyjnych zalecanych przez pedagogikę ogólną. Są to: typowe lekcje zawierające 4 główne etapy (część wstępna, praca zbiorowa klasy, praca indywidualna, część podsumowująca), lekcje zawierające elementy pracy w grupie, a także lekcje wykorzystujące aktywizujące metody pracy. Forma prowadzonych zajęć zależy od tematyki lekcji, a także możliwości poznawczych uczniów. Podstawę pracy na lekcjach stanowi zasada nauczania zindywidualizowanego. Nauczanie zindywidualizowane to nauczanie uwzględniające indywidualne potrzeby i możliwości każdego dziecka, biorąc pod uwagę jego rozwój emocjonalny, intelektualny, społeczny. Praca przebiega w oparciu o przyjęty materiał nauczania zgodny z obowiązującą podstawą programową dostosowany do możliwości uczniów w zakresie metod, form, a w przypadku uczniów z upośledzeniem umysłowym, również treści nauczania. Tak pojmowany proces dydaktyczny daje szansę wszystkim dzieciom – tym z bardzo małymi możliwościami intelektualnymi i tym zdolnym, tym sprawnym fizycznie i tym niepełnosprawnym ruchowo.

Na lekcji w klasie integracyjnej pracuje dwóch pedagogów: nauczyciel przedmiotu i nauczyciel wspomagający. Każde zajęcia są przez nich wspólnie omawiane i przygotowywane. Nauczyciel przedmiotu przedstawia nauczycielowi wspomagającemu planowany temat, cele, treści programowe, a także przewidywany tok lekcji. Wspólnie ustalają etapy, w których może uczestniczyć cała klasa i etapy, które należy zindywidualizować. Zadaniem nauczyciela wspomagającego jest dostosowanie treści programowych do możliwości uczniów niepełnosprawnych. Nauczyciel wspomagający przygotowuje też indywidualne karty pracy, dostosowane kartkówki i sprawdziany oraz inne pomoce dydaktyczne dla dzieci, które takiego wsparcia wymagają.

W czasie lekcji nauczyciel wspomagający czuwa nad tym, by dzieci niepełnosprawne rozumiały polecenia nauczyciela przedmiotu, treści przez niego przekazywane, kontroluje

poziom koncentracji, zachęca je do aktywności i wypowiedzi na forum klasy, służy pomocą, gdy dziecko chce coś zapisać na tablicy.

W czasie przeznaczonym na pracę indywidualną dzieci niepełnosprawne pracują pod kierunkiem nauczyciela wspomagającego, na materiale dostosowanym do ich możliwości.

Wskazane jest, by uczniowie niepełnosprawni intelektualnie korzystali w czasie lekcji ze stworzonych specjalnie dla nich kart pracy. Karty pracy są metodą i formą bardzo przydatną w kształceniu integracyjnym. Pozwalają na realizację przez uczniów upośledzonych w stopniu lekkim tych samych, co cała klasa treści programowych na poziomie ich czynnego słownika, także w oparciu o doświadczenia z życia codziennego. Przybliżają niezrozumiałe treści, w sposób przystępny objaśniają abstrakcyjne pojęcia. Korzystanie z kart pracy umożliwia efektywną integrację na poziomie dydaktycznym.

Pomoc nauczyciela wspomagającego polega również na sporządzaniu notatek dla uczniów, którzy mają kłopoty z pisaniem lub koncentracją czy podzielnością uwagi. Uczniów Ci wspierani są również przy pisaniu sprawdzianów czy dłuższych prac pisemnych.

## **CELE I ZAŁOŻENIA PROCESU WYCHOWAWCZO-OPIEKUŃCZEGO**

Podstawowym celem wszelkich działań wychowawczych w naszej szkole jest zaspokojenie potrzeby akceptacji uczniów jako jednostek o podobnych, choć indywidualnych potrzebach, różnie ukształtowanych dyspozycjach osobowościowych, kształtowanie pozytywnej motywacji do nauki i umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych. Chcemy, aby wszyscy nasi uczniowie wyrosli na ludzi tolerancyjnych pod każdym względem (tolerancja religijna, poglądów, światopoglądów, zainteresowań). Aby akceptowali i szanowali indywidualność i inność drugiego człowieka.

Cele powyższe realizujemy przez następujące działania:

1. Pełne uczestnictwo w zajęciach lekcyjnych i pozalekcyjnych, w których dzieci mogą brać udział bez szwanku dla swojego zdrowia.
2. Realizowanie w ramach działań wychowawczych zajęć rozwijających i integrujących osobowość ucznia, kształtującego tolerancję, umiejętność radzenia sobie w sytuacjach trudnych i nowych, ułatwiających nawiązywanie pozytywnych kontaktów międzyludzkich. Działania te realizujemy we wszystkich klasach całego Zespołu Szkół.
3. Organizację zajęć pozalekcyjnych, w których będą mogli uczestniczyć uczniowie o niższych możliwościach intelektualnych, a które dadzą im szansę zaspokojenia potrzeby sukcesu (np. koło komputerowe, plastyczne, techniczne, muzyczne, kolekcjonerskie)
4. Objęcie zajęciami terapeutycznymi (zajęcia grupowe i indywidualne) dzieci, u których stwierdza się nadpobudliwość psychoruchową, problemy z koncentracją uwagi czy zaburzenia zachowania.
5. Objęcie usprawnianiem logopedycznym dzieci z zaburzeniami mowy o różnej etiologii i różnym przebiegu.
6. Organizację zajęć rehabilitacyjnych dla dzieci ze schorzeniami narządów ruchu, zaburzoną koordynacją ruchową itp.
7. Organizację zajęć integracji sensorycznej-SI dla dzieci z obniżonym napięciem mięśni, zaburzoną koordynacją ruchową i orientacją przestrzenną, nadwrażliwością lub podwrażliwością dotykową lub mających niewłaściwe planowanie motoryczne.
8. Organizację zajęć z zakresu usprawniania motoryki małej i podnoszenia poziomu graficznego dla dzieci potrzebujących tego rodzaju pomocy.
9. Organizację zajęć terapii metodą Tomatisa dla dzieci mających zaburzenia uwagi słuchowej.

10. Objęcie wszystkich dzieci z dysleksją, dysgrafią, a w miarę możliwości także dzieci z ryzykiem dysleksji zajęciami korekcyjno-kompensacyjnymi w ramach grup lub w wypadku zaistnienia takiej potrzeby w trybie indywidualnym.

11. Objęcie pomocą pedagogiczną dzieci z dyskalkulią poprzez organizowanie zajęć terapii matematycznej wg metody prof. Gruszczyk-Kolczyńskiej.

12. Uczestnictwo zespołów klasowych w wyjazdach integracyjnych w ramach „zielonych szkół”, w trakcie których kształtowane są pożądane postawy, pozytywne stosunki koleżeńskie, samodzielność. Umożliwia to wychowawcy lepsze poznanie uczniów, ich możliwości, cech charakteru oraz korygowanie na gruncie pozaszkolnym niewłaściwych postaw. Turnusy integracyjne („zielone szkoły”) zacieśniają ponadto więzi pomiędzy uczniami a nauczycielami, a także podnoszą poziom samodzielności uczniów sprawnych i niepełnosprawnych.

13. Organizowanie w ciągu roku szkolnego otwartych festynów, turniejów, zawodów i imprez integracyjnych w ramach których popularyzowana będzie idea integracji wśród zaproszonych gości, uczniów innych szkół oraz w środowisku lokalnym.

14. Uczestnictwo w zajęciach doradztwa zawodowego: zapoznanie z ofertą szkół ponadgimnazjalnych ze szczególnym uwzględnieniem specyfiki niepełnosprawności, wdrażanie do kształtowania własnej ścieżki kariery zawodowej na otwartym i zamkniętym rynku pracy.

## **WSPÓLPRACA Z RODZICAMI**

Ma ona na celu wsparcie funkcjonowania rodziny jako środowiska warunkującego w znacznym stopniu rozwój dzieci oraz włączenie rodziców w działalność wychowawczą i opiekuńczą szkoły.

Współpraca ta obejmuje takie działania jak:

1) Rozeznanie szkoły, czy rodzice i uczniowie mają w dostatecznym stopniu zapewnioną pomoc specjalistyczną ze strony odpowiednich placówek (np. ośrodków rehabilitacyjnych, poradni zdrowia itp.).

2) Przekazywanie rodzicom wiedzy na temat rozwoju i wychowania dzieci niepełnosprawnych oraz dzieci wykazujących wszelkie trudności szkolne ( w toku rozmów indywidualnych, pogadanek, odczytów).

3) Medyfikowanie postaw rodziców wobec dzieci niepełnosprawnych, wzmacnianie więzi emocjonalnych między rodzicami a dziećmi poprzez prezentowanie rodzicom osiągnięć ich dzieci, np. wystawy prac uczniów, udział uczniów w zawodach, konkursach, olimpiadach.

4) Kształtowanie u rodziców umiejętności udzielania dziecku pomocy w warunkach domowych poprzez:

- przygotowanie do prowadzenia w domu elementów zajęć wspomagających np. ćwiczeń usprawniających komunikację, ćwiczeń korekcyjno-kompensacyjnych (np. udzielanie wskazówek i instruktażu);

- spotkania nauczycieli, specjalistów i zainteresowanych rodziców (udzielanie wskazówek i instruktażu w zakresie specjalnych metod pracy z uczniem niepełnosprawnym).

5) Dostarczanie przez rodziców wychowawcy, nauczycielowi wspomagającemu i psychologowi szkolnemu wszelkich (niezbędnych do prawidłowego zaplanowania i zorganizowania procesu dydaktycznego) wyników badań specjalistycznych.

6) Włączenie rodziców w organizację oraz pracę pozalekcyjnych kół zainteresowań (np. plastycznych, gospodarczych, tkackich, informatycznych) na zasadzie współdziałania, pomocy w ich tworzeniu.



- 7) Rzetelne informowanie rodziców o działaniach dydaktyczno- terapeutycznych zaplanowanych w IPET i realizowanych przez dziecko na terenie szkoły.
- 8) Współpraca z rodzicami w zakresie kształtowania ścieżki edukacyjno-zawodowej.

Program pracy w klasach integracyjnych nakłada na rodziców następujące obowiązki. Rodzice zobowiązani są do:

- kontrolowania postępów dziecka i czuwania nad jego pracą domową (pomagając mu w miarę potrzeb)
- systematycznych kontaktów z nauczycielem wspomagającym i w miarę potrzeb z wychowawcą, specjalistami oraz nauczycielami, w celu konsultacji pracy z dzieckiem.
- respektowania zaleceń specjalistów pracujących z dzieckiem w szkole.

O zasadach współpracy z nauczycielami przedmiotów i nauczycielem wspomagającym rodzice są informowani (na piśmie) w pierwszym dniu nauki. (załącznik nr 2).

## **WSPÓŁPRACA Z INSTYTUCJAMI**

Podstawowym celem współpracy z różnymi instytucjami jest wspieranie działań dydaktyczno – wychowawczych szkoły, umożliwiających pełny rozwój umysłowy i psychiczny jej wychowanków.

Szkoła ma więc za zadanie współpracować z instytucjami działającymi na rzecz wspomaganie rozwoju dziecka oraz podnoszenia kompetencji nauczycieli i specjalistów w pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi m.in.:

- 1) Specjalistami pracującymi z uczniem poza szkołą (terapeuci, lekarze) w celu wzbogacenia wiedzy potrzebnej przy prawidłowym planowaniu procesu dydaktyczno- terapeutycznego i wymiany doświadczeń w zakresie pracy z uczniem niepełnosprawnym oraz ew. weryfikacji postępowania.
- 2) Placówkami doskonalenia nauczycieli (np. WCIES) w celu podnoszenia kompetencji nauczycieli i specjalistów w pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.
- 3) Stowarzyszeniami i fundacjami działającymi na rzecz pomocy dzieciom ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w celu pozyskiwania wiedzy, pomocy i wsparcia w pracy dydaktycznej, wychowawczej i terapeutycznej.
- 4) Innymi placówkami integracyjnymi (w miarę potrzeb) w celu wymiany doświadczeń związanych z pracą z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

## **OSOBY ORGANIZUJĄCE I WSPOMAGAJĄCE PROCES DYDAKTYCZNO – WYCHOWAWCZY I OPIEKUŃCZY- ICH ZADANIA**

Nauczyciele, specjaliści i wychowawcy prowadzący zajęcia z uczniem posiadającym orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego:

- uczestniczą w posiedzeniach zespołu pomocy psychologiczno- pedagogicznej pracującego na rzecz tego ucznia;
- współtworzą dokumentację organizującą kształcenie tego ucznia (indywidualny program edukacyjno- terapeutyczny, wielospecjalistyczna ocena funkcjonowania ucznia);

- realizują zintegrowane działania i zajęcia określone w indywidualnym programie edukacyjno- terapeutycznym.

### **Nauczyciel wspomagający (nauczyciel posiadający kwalifikacje z zakresu pedagogiki specjalnej)**

- na podstawie dokumentacji i obserwacji dokonuje diagnozy, aby ukierunkować proces dydaktyczny ucznia posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego;
- uczestniczy w ustaleniu zakresu dostosowań edukacyjnych dla ucznia posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego;
- w porozumieniu z nauczycielem przedmiotu ustala działania w czasie lekcji i zakres czynności dzieci posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego;
- na podstawie toku lekcji (dostarczonego przez nauczyciela) przygotowuje dostosowane środki dydaktyczne;
- wspiera nauczycieli przedmiotu w tworzeniu indywidualnych programów edukacyjnych dla uczniów niepełnosprawnych intelektualnie;
- uczestniczy w zajęciach edukacyjnych czynnie realizując ustalone dostosowania wymagań edukacyjnych do możliwości i potrzeb ucznia posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego;
- wspólnie z nauczycielem przedmiotu ocenia pracę ucznia posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego;
- prowadzi pracę wychowawczą z uczniami posiadającymi orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego;
- wspiera fachową wiedzą nauczyciela przedmiotu, specjalistów i rodziców;
- prowadzi zajęcia wspierające (zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami);
- współpracuje z instytucjami pozarządowymi, doradcami metodycznymi, poradniami psychologiczno- pedagogicznymi, psychologiem, pedagogiem szkolnym w zakresie metodyki pracy z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

### **Nauczyciel przedmiotu**

- dostosowuje wymagania edukacyjne do potrzeb i możliwości ucznia posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego / o specjalnych potrzebach edukacyjnych;
- zna specyfikę niepełnosprawności ucznia posiadającego orzeczenie, na poziomie koniecznym do właściwej z nim pracy, dostosowywania form, metod, oceniania itd.);
- korzysta z pomocy nauczyciela wspomagającego przy wyborze odpowiednich programów, pisaniu indywidualnych programów, współpracuje z nim w tym zakresie;
- przekazuje nauczycielowi wspomagającemu szczegółowy rozkład materiału, informacje dotyczące merytorycznej strony lekcji;
- odpowiednio wcześniej przekazuje informacje dotyczące toku lekcji, planowanych sprawdzianów;
- współpracuje przy tworzeniu środków dydaktycznych;
- pracuje z uczniem posiadającym orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego tak, jak z pozostałymi uczniami;
- współpracuje z instytucjami pozarządowymi, doradcami metodycznymi, poradniami psychologiczno- pedagogicznymi, psychologiem, pedagogiem szkolnym w zakresie metodyki pracy z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

### **Rehabilitant:**

- określa poziom funkcji ruchowych;
- prowadzi ćwiczenia usprawniające zgodnie z zaleceniami lekarskimi;
- informuje rodziców o zasadności udziału dziecka w zajęciach dodatkowych, ścianka (hipoterapia, basen, zajęcia SI itp. );
- prowadzi instruktaż dla rodziców;
- współpracuje ze szkolną służbą zdrowia.

### **Logopeda:**

- prowadzi badania przesiewowe kompetencji językowej nowoprzyjętych uczniów;
- przeprowadza diagnozę logopedyczną zakwalifikowanych do terapii uczniów;
- prowadzi indywidualną i grupową terapię logopedyczną;
- współpracuje z nauczycielami i specjalistami prowadzącymi zajęcia z uczniami;
- współpracuje z rodzicami uczniów;
- wnioskuje do rodziców o przeprowadzenie specjalistycznych badań lekarskich, pedagogiczno – psychologicznych;
- prowadzi instruktaż dla rodziców i nauczycieli;
- współpracuje z instytucjami wspierającymi pracę szkoły.

### **Psycholog :**

- przeprowadza indywidualne diagnozy dla dzieci, które przejawiają różnego rodzaju zaburzenia zachowania, trudności w nauce, sprawiają trudności wychowawcze, a także dla dzieci mających wybitne zdolności;
- pomaga rodzicom i nauczycielom w rozpoznawaniu i rozwijaniu indywidualnych możliwości, predyspozycji i uzdolnień uczniów;
- współuczestniczy w prowadzeniu specjalistycznych zajęć wspomagających proces wychowawczy – opiekuńczy (w ramach godzin wychowawczych);
- udziela pomocy psychologiczno-pedagogicznej w formach odpowiednich do rozpoznanych potrzeb;
- podejmuje działania z zakresu profilaktyki uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży;
- minimalizuje skutki zaburzeń rozwojowych, zapobiega zaburzeniom zachowania oraz inicjuje różne formy pomocy w środowisku szkolnym i pozaszkolnym uczniów;
- prowadzi konsultacje postępowania wychowawczego rodziców;
- wspiera nauczycieli, wychowawców grup wychowawczych i innych specjalistów w udzielaniu pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
- inicjuje i prowadzi działania mediacyjne i interwencyjne w sytuacjach kryzysowych;
- kieruje dzieci wymagające wspomagania do odpowiednich specjalistów, na terapię indywidualną czy rodzinną;
- współpracuje z wychowawcami klas integracyjnych w dziedzinie opieki nad dziećmi niepełnosprawnymi (ich funkcjonowania w klasie; budowania tolerancji na inność wśród wszystkich uczniów);

- prowadzi zajęcia szkoleniowe dla nauczycieli na temat funkcjonowania dzieci niepełnosprawnych;
- koordynuje prace związane z rekrutacją dzieci niepełnosprawnych do klas integracyjnych.

### **Terapeuta SI (Integracji Sensorycznej)**

- planuje i przeprowadza zajęcia terapeutyczne w oparciu o opinię SI;
- przeprowadza badania kontrolne/ewaluacyjne po zakończonym etapie edukacyjnym;
- prowadzi instruktaż dla rodziców;
- wskazuje rodzicom inne formy wspierania rozwoju, ewentualne konsultacje specjalistyczne.

### **Specjalista terapii matematycznej**

- przeprowadza diagnozę kompetencji matematycznej, liczenia dziecięcego i poziomu rozwoju myślenia matematycznego;
- ustala indywidualny program terapii;
- przeprowadza zajęcia z terapii matematycznej;
- prowadzi instruktaż dla rodziców dotyczący pracy z dzieckiem w domu;
- prowadzi konsultacje dla nauczycieli (głównie klas I-III) dotyczące zapobiegania trudnościom matematycznym oraz ich rozpoznawaniu u uczniów;
- udziela pomocy nauczycielom prowadzącym zajęcia edukacyjne i specjalistom w doborze form i metod pracy.

### **Specjalista terapii pedagogicznej:**

- prowadzi zajęcia wyrównujące dysharmonie rozwojowe i wytwarzające właściwe mechanizmy kompensacyjne;
- wyrównuje braki będące przyczyną trudności szkolnych;
- prowadzi działania psychoterapeutyczne (rozbudzanie pozytywnej motywacji do pracy, kształtowanie poczucia własnej wartości, korzystnych cech, sposobów zachowania);
- utrzymuje kontakt z rodzicami i nauczycielami – udziela im wskazówek na temat postępowania z dzieckiem;
- podejmuje działania profilaktyczne zapobiegające niepowodzeniom edukacyjnym uczniów;
- prowadzi badania i działania diagnostyczne uczniów z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi lub specyficznymi trudnościami w uczeniu się oraz uczniów, u których obserwuje się ryzyko takich zaburzeń.

### **Specjalista terapii motoryki małej:**

- bada poziom funkcji ruchowych w zakresie motoryki małej;
- prowadzi ćwiczenia usprawniające motorykę ręki oraz koordynację wzrokowo – ruchową;
- prowadzi instruktaż dla rodziców.

### **Specjalista terapii Tomatisa:**

- kwalifikuje uczniów ( z uwzględnieniem sugestii nauczycieli, specjalistów i rodziców) do treningu Tomatisa;
- wykonuje badania uwagi słuchowej;
- prowadzi trening uwagi słuchowej z wykorzystaniem elektronicznego ucha ( ćwicząc mechanizmy akomodacyjne ucha środkowego, usprawniając technikę czytania i niwelując zaburzenia mowy).

### **Pedagog szkolny:**

- dokonuje okresowej oceny sytuacji wychowawczej w szkole;
- dba o realizację obowiązku szkolnego przez uczniów;
- współpracuje z poradnią psychologiczno – pedagogiczną w organizowaniu różnorodnych form pomocy pedagogicznej dla uczniów, nauczycieli i rodziców;
- wspiera proces wychowawczy współpracując z wychowawcami klas;
- organizuje pomoc materialną i opiekę dla uczniów znajdującym się w trudnej sytuacji;
- prowadzi wstępną preorientację zawodową (udziela pomocy uczniom w prawidłowym wyborze zawodu i kierunku dalszego kształcenia);
- udziela porad rodzicom ułatwiających rozwiązywanie przez nich trudności w wychowywaniu własnych dzieci;
- rozpoznaje warunki życia i nauki uczniów sprawiających trudności.
- opracowuje wnioski dotyczące uczniów wymagających szczególnej opieki i pomocy wychowawczej;
- rozpoznaje sposoby spędzania czasu wolnego przez uczniów wymagających szczególnej opieki wychowawczej;
- organizuje pomoc w wyrównywaniu braków w wiadomościach szkolnych uczniom napotykającym na szczególne trudności w nauce;
- udziela uczniom pomocy w eliminowaniu napięć psychicznych nawarstwiających się na tle niepowodzeń szkolnych;
- udziela porad uczniom w rozwiązywaniu trudności powstających na tle konfliktów rodzinnych;
- udziela porad i pomocy uczniom posiadającym trudności w kontaktach rówieśniczych i środowiskowych;
- wnioskuje o kierowanie spraw uczniów z rodzin zaniedbanych środowiskowo do odpowiednich sądów dla nieletnich.

### **Doradca zawodowy:**

- systematycznie diagnozuje zapotrzebowania uczniów na informacje edukacyjne i zawodowe oraz na pomoc w planowaniu kształcenia i kariery zawodowej;
- wskazuje uczniom, rodzicom i nauczycielom dodatkowe źródła informacji na poziomie regionalnym, ogólnokrajowym, europejskim i światowym dotyczących:
  - a) rynku pracy,
  - b) trendów rozwojowych w świecie zawodów i zatrudnienia,
  - c) wykorzystania posiadanych uzdolnień i talentów przy wykonywaniu przyszłych zadań zawodowych,
  - d) instytucji i organizacji wspierających funkcjonowanie osób niepełnosprawnych w życiu codziennym i zawodowym,
  - e) alternatywnych możliwości kształcenia dla uczniów z problemami emocjonalnymi i dla uczniów niedostosowanych społecznie,
  - f) programów edukacyjnych Unii Europejskiej;
- opracowuje indywidualny plan aktywizacji zawodowej w oparciu o profil kategoryalny zbudowany na podstawie Międzynarodowej Klasyfikacji Funkcjonowania Niepełnosprawności i Zdrowia;
- udziela indywidualnych porad uczniom i rodzicom;
- prowadzi grupowe zajęcia aktywizujące, przygotowujące uczniów do świadomego planowania kariery i podjęcia roli zawodowej;
- wspiera w działaniach doradczych rodziców i nauczycieli poprzez organizowanie spotkań szkoleniowo-informacyjnych, udostępnianie informacji i materiałów do pracy z uczniami;
- współpracuje z radą pedagogiczną w zakresie tworzenia i zapewnienia ciągłości działań wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego, realizacji działań z zakresu przygotowania uczniów do wyboru drogi zawodowej, zawartych w programie wychowawczym szkoły i programie profilaktyki, o których mowa w odrębnych przepisach;
- współpracuje z instytucjami wspierającymi wewnątrzszkolny system doradztwa zawodowego, w szczególności z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, w tym poradniami specjalistycznymi, oraz innymi instytucjami świadczącymi poradnictwo i specjalistyczną pomoc uczniom i rodzicom.

### **Pielęgniarka szkolna:**

- udziela porad w zakresie opieki pielęgniarskiej ze szczególnym uwzględnieniem specyfiki problemów zdrowotnych uczniów;
- realizuje proces pielęgnacyjny nad uczniami przewlekle chorymi i z grup ryzyka (wykonywanie zabiegów na zlecenie lekarza i prośbę rodziców, podawanie leków, inhalacji);
- dokonuje diagnozy pielęgniarskiej w nagłych zachorowaniach, podejmuje decyzję dalszej opieki i postępowania z uczniem (w tym ocena stanu zdrowia, ocena ciężkości urazów, organizowanie bezpiecznego transportu chorego);
- dokonuje pomiarów ciśnienia tętniczego, tętna, temperatury, oznaczenia stężenia poziomu glikemii;
- realizuje programy edukacyjne, profilaktyczne i zdrowotne;
- udziela porad dotyczących postaw i zachowań prozdrowotnych;

- prowadzi badania przesiewowe, kieruje postępowaniem po badaniach, sprawuje opiekę pielęgniarzką nad uczniem objętym tym postępowaniem;
- współorganizuje profilaktyczne badania lekarskie (bilans zdrowia ucznia);
- planuje opiekę pielęgniarzką i nadzoruje higienę osobistą uczniów (przeglądy czystości skóry głowy);
- prowadzi dokumentację medyczną ucznia (prowadzi karty zdrowia, sprawdza aktualność szczepień, wypełnia karty wycieczek i kolonii);
- współpracuje z nauczycielami i specjalistami w zakresie wsparcia uczniów niepełnosprawnych, z rodzin ubogich, ze środowisk trudnych.

## Załącznik nr 1

Ankieta dla rodziców

1. Jakie są marzenia i plany Państwa dotyczące waszego dziecka ?

.....  
.....  
.....

2. Czego obawiacie się najbardziej ?

.....  
.....  
.....

3. Jakie są zainteresowania, upodobania i zdolności waszego dziecka

.....  
.....  
.....

4. Opiszcie jakie zalety i jakie wady ma wasze dziecko ?

.....  
.....  
.....

5. Jakiego rodzaju wsparcia i pomocy oczekujecie Państwo ze strony szkoły dla waszego dziecka?

.....  
.....  
.....

6. Jakie możliwości i chęci mają Państwo, by wspierać funkcjonowanie klas integracyjnych w naszej szkole ?

.....  
.....  
.....

7. Dlaczego pragniecie Państwo, aby dziecko wasze uczęszczało do szkoły masowej?

.....  
.....  
.....

8. Jak wyobrażacie sobie Państwo współpracę ze szkołą w dziedzinie dydaktyczno-wychowawczej ?

.....  
.....  
.....

9. Proszę opisać krótko jak wygląda wasza praca rozwijająca możliwości poznawcze dziecka w domu rodzinnym ? Ile czasu poświęcają Państwo tej pracy?.....

.....  
.....



## **Szanowni Rodzice!**

Państwa dziecko zostało zakwalifikowane do klasy integracyjnej. Jego potrzeby są dla nas ważne. Zapraszamy Państwa do współpracy i prosimy, abyście pamiętali zarówno o swoich prawach jak i obowiązkach. Dobra współpraca zwiększa szanse Waszego dziecka na osiągnięcie sukcesu w szkole.

### **NASZE OCZEKIWANIA ZOBOWIĄZUJĄ PAŃSTWA DO:**

1. Kontrolowania postępów dziecka i czuwania nad jego pracą w domu.
2. Systematycznych kontaktów z nauczycielem wspomagającym i w miarę potrzeb z wychowawcą, specjalistami i nauczycielami, w celu konsultacji pracy z dzieckiem
3. Respektowania zaleceń specjalistów pracujących z Państwa dzieckiem w szkole.
5. Współpracy z wychowawcą i nauczycielem wspomagającym pod kątem osiągnięcia przez dziecko jak największej samodzielności, zaradności, uspołecznienia, ufności w swoje siły i życzliwości do ludzi.

Realizując powyższe zobowiązania, wspomagacie Państwo proces edukacyjny i wychowawczy Waszego Dziecka.

### **INFORMUJEMY:**

1. Dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w czasie lekcji pracują pod kierunkiem nauczyciela wspomagającego.
2. Uczniowie posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego pracują zgodnie z wytycznymi zawartymi w indywidualnym programie edukacyjno- terapeutycznym dla nich stworzonym.

Dyrektor szkoły:

Wychowawca klasy:

Nauczyciel wspomagający:

.....  
podpis rodzica